

РОЛЬ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ГРОМАД

В. А. Довженко, к. е. н., доцент,
Житомирський національний агроекологічний університет

Вступ. Однією з найважливіших та нагальних проблем людства є сталий розвиток суспільства. Це питання найчастіше розглядається у глобальному вимірі, проте, сталий розвиток суспільства в цілому залежить від того наскільки будуть дотримуватись принципів

інноваційності, екологічної безпечності та енергозбереження в межах окремих територіальних громад. Формувати відповідне ставлення до стратегії сталого розвитку, обґрунтовувати шляхи реалізації стратегії сталого розвитку та активізувати населення у цьому напрямі варто починати на місцевому рівні.

Метою даного дослідження є обґрунтування можливостей органічного виробництва у забезпеченні сталого розвитку сільських громад.

Результати досліджень. Теорія і практика сталого розвитку суспільства як на глобальному, так і на національному, регіональному чи місцевому рівнях є віддзеркаленням об'єктивної потреби переорієнтації економічного, усього суспільного розвитку з урахуванням нагальної вимоги збереження природного та людського потенціалу для нинішнього та майбутніх поколінь [4].

Будь-які процеси, що зумовлюють розвиток місцевого самоврядування, стосуються, передусім, його ключового елемента – громади, як соціального середовища, де організовано побут, спілкування, задоволення потреб і, нарешті, біологічне існування людини – мешканця населеного пункту [1]. Цілепокладання на засадах концепції сталого розвитку має робити його таким, щоб він забезпечував потреби нинішнього покоління і водночас не позбавляв майбутні покоління можливості задовольняти власні життєво необхідні потреби [4]. На території вітчизняних сільських громад поряд із низьким рівнем соціально-економічного розвитку спостерігається погіршення екологічної ситуації. Тому вирішити проблеми сільських громад і створити умови для їх стійкого розвитку можливо шляхом розвитку агробізнесу, зокрема впроваджуючи органічне виробництво.

Сталий розвиток сільських громад значною мірою залежать від того, наскільки на їх території буде забезпечено єдність економічних, соціальних та екологічних інтересів. Розглянемо потенційні можливості органічного виробництва у кожній з цих груп інтересів. В процесі органічного виробництва використовуються тільки екологічно чисті матеріали, а відходи не отруюють довкілля, тому підприємства з виробництва органічної продукції можуть стати основою сталого розвитку сільських територіальних громад в частині створення умов для відновлення родючості ґрунтів, водних та інших природних ресурсів, а також становлення екологічного сільського господарства.

Сьогодні світовий ринок органічних харчових продуктів, зростаючи щороку на 10–15%, сягнув понад 75 млрд євро. За даними Дослідного інституту органічного сільського господарства FiBL

(Швейцарія), традиційно світовими лідерами за площами під органічними культурами є Австралія (22,7 млн га), Аргентина (3,1 млн га), США (2,0 млн га), Іспанія (2,0 млн га), Китай (1,6 млн га), Італія (1,5 млн га), Франція (1,4 млн га), Уругвай (1,3 млн га), Індія (1,2 млн га) та Німеччина (1,1 млн га) [5].

Україна займає 20-е місце за площею органічних сільськогосподарських земель, серед яких і землі перехідного періоду. Загальна площа органічних земель в Україні становить 381,173 тис. га, з яких найбільше в Одеській (102,238 тис. га), Херсонській (75,866 тис. га), Дніпропетровській (37,75 тис. га) та Житомирській (31,576 тис. га) областях [6].

Світові та вітчизняні тенденції свідчать, що органічний сектор економіки є пріоритетним і перспективним напрямом для економічного зростання та вирішення частини соціальних проблем сільських територій. Органічне сільське господарство може зіграти роль каталізатора в процесі переходу до «зеленої» економіки за допомогою пожвавлення фермерського та продовольчого сектора, а також створення робочих місць з більшою віддачею на трудову одиницю по всьому ланцюжку створення вартості. Воно може підвищити доходи і продовольчу безпеку в сільських місцевостях, створити сприятливі можливості для ділових інвестицій і збільшити внесок сільського господарства в національну економіку. Серед іншого, за допомогою зниження цін на імпорт сировини, збільшення експорту органічних продуктів і зниження витрат суспільства на негативні зовнішні ефекти, спричинені промисловим фермерством [2].

Водночас слід зазначити й основну проблему українських громад на шляху забезпечення своєї сталості: у більшості випадків як влада, так і самі члени громади не готові до активної співпраці з метою вирішення місцевих проблем. Однією з причин є недостатність знань і навичок; з іншого боку, відсутня мотивація для пошуку можливостей розвитку громади спільними зусиллями [4]. Зважаючи на це, для забезпечення сталого розвитку сільської територіальної громади першочерговим завданням є розробка та створення належних умов для реалізації відповідного механізму управління, спрямованого на захист та поліпшення довкілля, задоволення соціальних потреб громади, досягнення економічних успіхів.

Висновки. Органічна продукція на сучасному етапі є основою зростання у країнах з розвиненою економікою та має стати із перспективних напрямів розвитку вітчизняної аграрної сфери та сільських громад. Органічне виробництво є основою формування стійких екологічних систем, забезпечує високі якісні стандарти

продукції та може створити умови підвищення рівня розвитку сільських територіальних громад. Тобто розвиток органічного сектора може забезпечити синергію екологічних, економічних та соціальних інтересів у розвитку сільських територіальних громад.

Список літератури

1. Безуглий О. В. Територіальна громада в Україні: напрями та чинники сталого розвитку: дис. – з держ. упр.: 25.00. 04–2009. – Режим доступу: <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/350961.html>, 2009.
2. Буга Н. Ю., Яненкова І. Г. Перспективи розвитку органічного виробництва в Україні / Н. Ю. Буга, І. Г. Яненкова // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 2. – С. 117–125.
3. Довженко В. А. Інструменти публічного управління у сфері органічного виробництва / В. А. Довженко // Органічне виробництво і продовольча безпека : [зб. доп. V Міжнар. наук.–практ. конф.]. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. – С. 325–327.
4. Кравченко Т. А. Основа сталого розвитку територіальних громад – системний підхід до реалізації національних інтересів України / Т. А. Кравченко // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2014. – № 1. – С.
5. Розвиток органічного ринку в Україні – від виробництва до реалізації // Матеріали другого міжнародного конгресу «Органічна Україна 2018». – Режим доступу: <http://organicukraine.org.ua/congress/about/>
6. Україна потрапила у ТОП–20 країн за площею органічних земель // AgroPolit.com. – Режим доступу: <https://agropolit.com/news/7646-ukrayina-potrapila-u-top-20-krayin-za-ploscheyu-organichnih-zemel>.